

BØRSEN.

PLEASURE

PEOPLE / LIVING / STYLE

Generalen

Karsten Dybvad kan godt lide at diskutere. Og få sin vilje. Derfor tager familien med de fire børn på bilferie til historiske seværdigheder frem for badeferie. Mød Dansk Industris topchef, der er klar til at træde ud af skyggen

+ Håndlavede danske rifler / Nøgne damer på væggen / I Gatsbys fodspor / Noma-kokke overtager verden

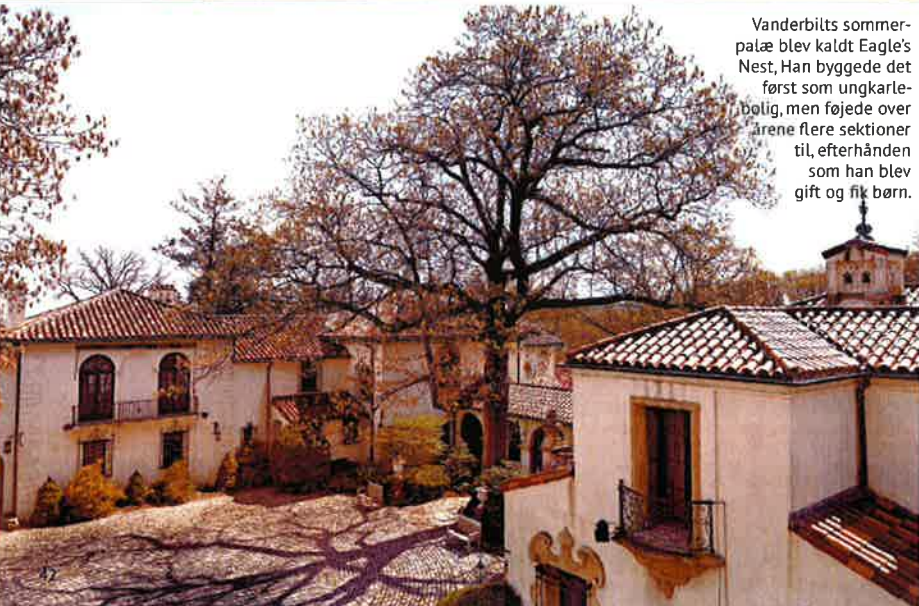
Børsen 16. maj 2013

Vanderbilt blev skilt i 1927 og giftede sig kort efter med Rosamund Lancaster Warburton, der var en af tidens smukkeste kvinder. Her hendes soveværelse på første sal.

Ved Willie Vanderbilts bad var der som regel champagne på køl. Fra både bade- og soveværelset havde han udsigt over Long Island-sundet.

Vanderbilts sommerpalæ blev kaldt Eagle's Nest. Han byggede det først som ungkarlebolig, men føjede over årene flere sektioner til, efterhånden som han blev gift og fik børn.

There was music from my neighbor's house through the summer nights" (kap. 3)

Vores rejse ind i Gatsby-land begynder med en tilståelse: Denne reporter er vild med romanen og glæder sig usigeligt til den nye version af filmen, der har premiere i Danmark i dag. Egentlig ville det allerbedste være at kunne flyve tilbage i tiden og få lov at opleve et lille stykke af 1920'ernes USA – også kaldet "The Jazz Age" eller "The Roaring 20's" – med udtryk, der dufter af champagne og cigaretrøg, damehatte i klokkeform, dekadence og jazzmusik. Men i fraværet af den mulighed, så er der en anden oplevelse i vente ude på Long Island, blot ca. en times kørsel fra New York.

The Gold Coast eller guldkysten kaldes strækningen på nordsiden af Long Island, som blev uødeliggjort i F. Scott Fitzgeralds berømte roman. Det er en strækning på 60-70 km gennem småbyer med navne fra Port Washington, Glen Cove, Oyster Bay, Syosset, Huntington og frem til Northport, der i dag typisk mest er kendt blandt fastboende danskere i New York for sit danskejede bageri.

I vores tid er det The Hamptons mod sydøst, der er film- og finansstjernernes foretrukne feriested. Men for 100 år siden var det på nordkysten, at millionærer og velhavere med navne som Vanderbilt, Guggenheim og Frick ferierede i vild luksus.

"It was a matter of chance that I should have rented a house in one of the strangest communities in North America" (kap. 1)

Børsen har sat sig for at besøge området på en dagtur, som også danske turister i New York nemt vil kunne tage. Vi kører ud fra Manhattan en tidlig morgen, henter kaffe og tebirkes hos den danske bager, og begynder med en visit hos Vanderbilt.

Vanderbilts ørnerede

Navnet er William K., men han bliver aldrig kaldt andet end Willie. Oldefar var Cornelius Vanderbilt, der kaldte sig The Commodore, tjente enorme formuer på jernbane- og skibsdrift og døde som en af USA's allerrigeste.

Willie arbejder i familiens jernbanebusiness, men han elsker også havet. I sine yachter sejler han flere gange jorden rundt og navigerer efter stjernerne. Han elsker havbiologi, astronomi, antropologi – alle former for naturvidenskab. Og han elsker hurtige biler.

Huset på guldkysten, bygger han i etaper fra 1910 til 1936, efterhånden som familien vokser. Og inden sin død åbner han et museum i håb om at dele sine passioner og omfattende samlinger med offentligheden. I dag kan man som besøgende både se museet, et netop nyrenoveret planetarium og også den spektakulære sommerbolig.

Huset er på Willies tid kendt som The Eagle's Nest – ørnereden. Han importerer både designet i såkaldt Spanish Revival-stil og også materialerne fra det Europa, han selv har udforsket i bil. Intet er for godt. Men han er ikke kendt for at holde vilde fester. Når han går ud med sin smukke hustru nummer to, er det typisk på klubben The Morocco inde i New York, hvor han drikker champagne.

Ude på kysten lever han et mere tilbagetrukket liv uden for rampelyset. Her vil han være i fred. Dog tager ørnereden flere gange imod royale og andre celebre gæster fra Europa. Og i et af sine gæsteværelser får Willie installeret en primitiv, men opfindsom forløber for aircondition:

Et sæt smukt formede riste i loftet og ovenpå et rum med plads til store isblokke og vifter, der sender kulde ned til de kongelige.

Willie har også egen generator, vognpark, vandflyver og naturligvis en mindre hær af tjenere, chauffører og piloter til at tage sig af det hele. I sit private bibliotek har han en tidlig version af en fjernbetjening til radioen. Og i reolen et smukt illustreret bind af H.C. Andersens eventyr.

Det siges, at Willie stadig nogle gange spørger i huset – men ikke som noget uhyggeligt genfærd, snarere som en rar og varm tilstedeværelse. Børsen får endda sin egen smagsprøve, for mens vi står og taler om et foto oppe i førstesalens spilleværelse – komplet med kortbord og eget orgel – så blinker alle lamperne i lokalet pludseligt og uforklarligt et øjeblik. Billedet, vi taler om, viser Willie i 1931 i selskab med datteren Consuelo på det nybyggede skib Alva, der er på vej ud på endnu en jordomrejse. Det bliver en ekspedition og en periode, der ifølge husets kurator var den lykkeligste i hans liv. Selvom Willie ikke var en mand, der brugte den slags ord, så lyser det ud af både hans dagbøger, breve og fotos.

Oheka Castle

Der er meget mere at se, men vi forlader Willie for nu – og kører videre mod Oheka Castle ved Huntington. For mens Vanderbilt havde navnet og formuen, så havde Otto Hermann Kahn på Oheka viljen og også pladsen til at holde vilde 20'er-fester.

Kahn er en tysk-jødisk immigrant, der får succes som finansmand, men forbliver en outsider livet igennem. Han kan som jøde ikke få adgang til millionærtoget mellem Manhattan og hjembyen Morristown, New Jersey. Selvom han donerer flittigt til Metropolitan Opera, kan han i årevis heller ikke få adgang til de bedste sæder i operaens loger. Men gode fester ude på guldkysten kan han holde – og det gør han.

Oheka Castle bliver bygget med 127 værelser, inspireret af et fransk chateau, og det er selv i dag den næststørste privatbolig, der nogensinde er bygget i USA (kun overgået af Biltmore-palæet i North Carolina).

Trods både Fru Kahns og naboernes åbenlyse bekymring, så bliver der hos Otto ikke kun underholdt med ballet og opera, men også med nymodens jazz. Blandt hans venner er Charlie Chaplin og Groucho Marx, og på hans gæstelister optræder både Hollywood, finansfolk og europæiske adelige side om side.

"I believe that on the first night I went to Gatsby's house I was one of the few guests who had actually been invited. People were not invited – they went there." (kap. 3)

Da Otto dør af et hjerteslag i 1934, lider hans slot en dystre skæbne. Konen vil ikke beholde, hvad hun tidligere har kaldt "Ottos Zoo". Så i stedet bliver Oheka Castle solgt til fagforeningen for New Yorks skraldemænd. Siden til et militærakademi, som deler de smukke sale op i mindre værelser og maler dekorationerne over. Først i 1984 kommer redningen i form af en ny ejer, Gary Melius, der køber slottet for beskedne 1,5 mio. dollar, tager udfordringen op og investerer ca. 30 mio. i at bringe ruinen tilbage til tidligere storhed. I dag driver han Oheka som hotel sammen med sine børn, bor selv på matriklen og har døbt hotelhunden Otto.

Nu bliver der igen festet på Oheka. Slottet danner hvert år ramme om op mod 200 ekstravagante bryllupper med op til 3-400 spisende gæster. Også indimellem om >>

Vejen til Otto Hermann Kahns vilde fester gik gennem denne spektakulære lobby på Oheka Castle. Slottets navn er sammensat af ejerens initialer.

Oheka blev bygget i 1917-19 efter fransk forbillede og kostede ca. 11 mio. dollar – et beløb der svarer til ca. 110 mio. dollar i dag, palæet kunne ligge højt i landskabet.

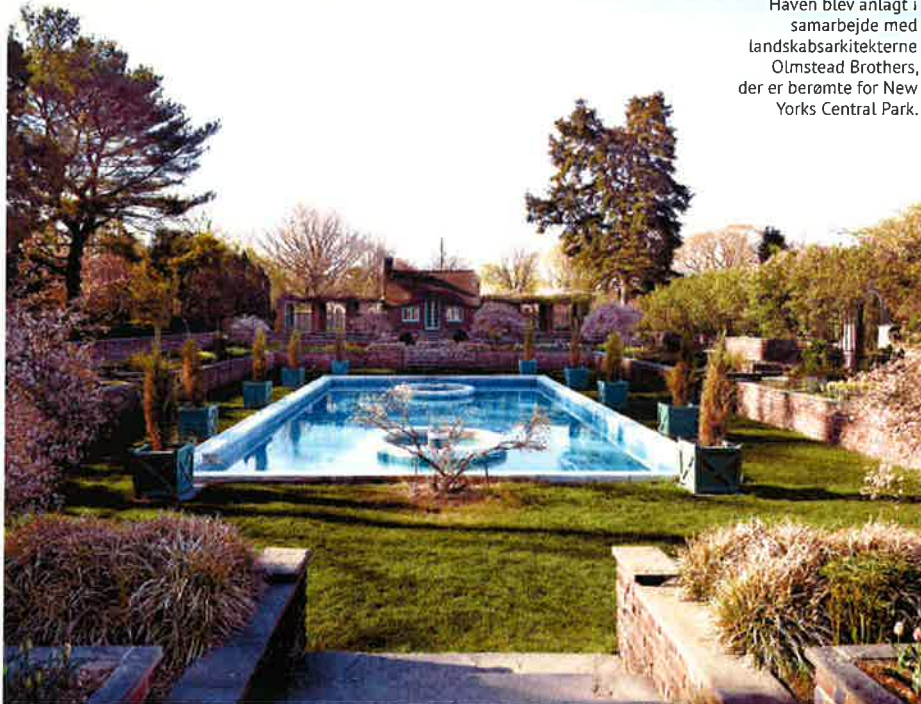

Biblioteket som er et af 127 værelser, alligevel var stedet kun en sommerresidens. Familiens motto var "Ever Restlessly Forward". Alltid rastløst fremad.

William Robertson Coe byggede sit palæ i engelsk Tudor-stil. På balkonen under loftet var der plads til orkester.

Haven blev anlagt i samarbejde med landskabsarkitekterne Olmstead Brothers, der er berømte for New Yorks Central Park.

fødselsdage, konferencer, filmoptagelser og andre selskaber. Men private besøgende er også velkomne, og i anledning af Gatsby-filmen udbyder Oheka for tiden en pakke med overnatning (på hverdage), frokost, champagne, besøg på to andre Gold Coast Mansions og morgenmad plus frokost den følgende dag – fornedelst 895 dollar for to. Mod ekstra betaling kan man få lov at overnatte i Gatsby-suiten. Og møder man tilmed op i 20'er-kostume, så byder hotellet på en gratis cocktail i baren.

Coe Hall

Det er blevet eftermiddag, da vi kører videre mod en personlighed: William Robertson Coe, der som Vanderbilt og Kahn ikke blot byggede eget sommerpalæ, men også satte sit helt personlige præg på stedet.

Coe Hall er bygget i 1918-21 i britisk Tudor Revival-stil, komplet med originale dekorerede vinduer hentet fra et af Henry VIII-tidens slotte. Coe, der selv stammer fra England, har succes som direktør i forsikringsbranchen – også selvom han i sin tid var med til at forsikre Titanic. Og han gifter sig til en endnu mere formidabel formue, da han siger ja til Mai (Mary) Rogers, som er arving til en del af Rockefeller-selskabet Standard Oil. Sammen får Coe og Rogers fire børn, blandt andet sønnen Robert, der i 1950'erne bliver USA's ambassadør i Danmark. Og sammen har de råd til at gøre sommerslottet til noget helt specielt.

Coe er vild med det vilde vesten og køber jorde op i Wyoming. Så i slottets morgenmadsstue får han malet bøfler og præriemotiver på alle væggene. I stuerne dekorerer han med gigantiske jagttrofæer. Og i haven bygger han stald til sine væddeløbsheste. Fordi han holder af "alt hvad der er vestligt", som husets assisterende kurator siger, så donerer han også ivrigt til at oprette og styrke en række nye afdelinger for amerikanske studier på flere universiteter, blandt andet i Wyoming og Delaware.

Præcis som Willie Vanderbilt er Coe ikke kendt for ekstravagante selskaber, men han får dog trods alt etableret en hjemmebar, der bekvemt er skjult bag et træpanel, så den ikke stikker i øjnene under forbudstiden. Ifølge arkiverne bruger han alene i 1919 ca. 300.000 omregnet i nutidsdollar på at hamstre alkohol, først og fremmest champagne og whiskey til sine lagre.

Også her hos Coe kunne man tilbringe timevis. Men det er blevet sent på dagen og tid til at vende blikket mod Manhattan igen. Farvel til de fascinerede velhavere og deres passioner, farvel til de vilde luksuriøse sommerpalæer – og også farvel til hele rækken af rørende venlige og gæstfri lokale, der i dag tager sig af at vise arven frem. Såvel hos de højtuddannede professionelle som de mere autodidakte lokale historikere møder vi en fortælleglæde og passion for guldkysttiden, der formentlig kun får endnu mere næring nu, når Gatsby-filmen får premiere.

Hvad har vi ellers fået at vide? Engang var der over tusind såkaldte Cold Coast Mansions. Nu er der blot nogle få hundrede tilbage: En del er fortsat i privat eje og en del er ombygget til andre formål (skoler, hospitaler), men mindst ti er heldigvis offentligt tilgængelige. De kan besøges på en dagsudflugt som vores, eller på nogle få dages ophold, og de er en skjult juvel midt i noget, der i dag er blevet hyggeligt, men lidet opsigtsvækkende middelklasseområde – en oplevelse der er værd at rejse efter.

Deres stenrige og karismatiske ejere snobbete måske nok for Europa og alt europæisk, men de byggede også

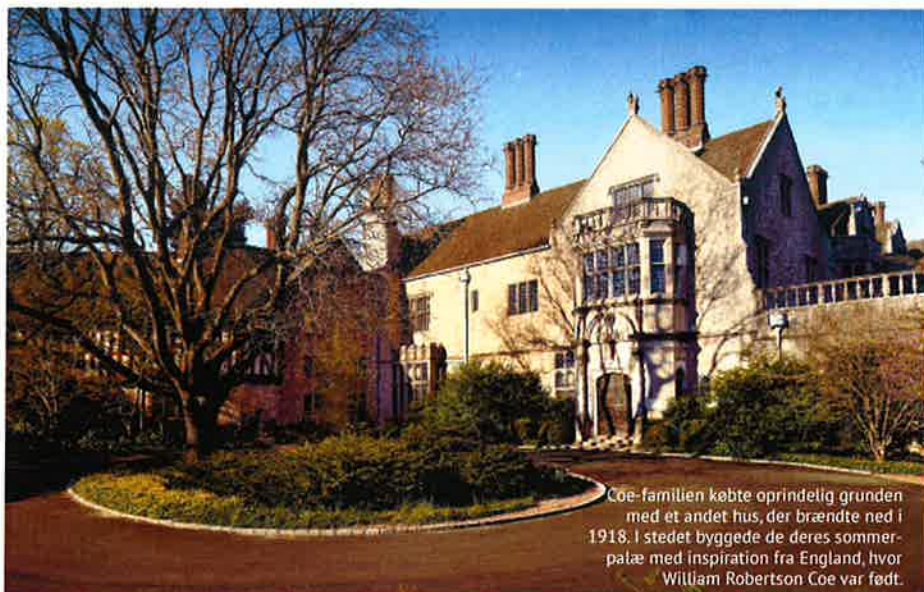
Amerika – hvad enten det var nationens jernbaner og skibsfart, industri og råvarer, skoler, biblioteker, kunstmuseer eller aviser. Mange af dem levede i en efter nutidig målestok næsten ufattelig velstand, men de udviste også samfundssind og søgte på hver på deres måde at dele ud af glæderne.

"Gatsby believed in the green light, the orgiastic future that year by year recedes before us." (kap. 9)

Og historien om Den store Gatsby? Dagen igennem diskuterer vi med vores rundvisere, hvorvidt den i sin kerne er en kritik af et samfund med enorme forskelle på rig og fattig, høj og lav? En politisk fortælling om, hvordan magt og overflod korrupperer? Eller mere en moralsk fortælling om gode mennesker, der farer vild i tilværelsen, drømmer store drømme og træffer forkerte valg?

"He had come such a long way to this blue lawn, and his dream must have seemed so close he could hardly fail to grasp it." (kap. 9)

Som i alle store romaner er der ikke noget entydigt svar, men der er meget at tænke over. God fornøjelse! Eller som Gatsby kunne have sagt det: "Enjoy, Old Sport." ●

Coe-familien købte oprindelig grunden med et andet hus, der brændte ned i 1918. I stedet byggede de deres sommerpalæ med inspiration fra England, hvor William Robertson Coe var født.

KØBENHAVNS YACHT SERVICE

T: 53 61 17 53

E: INFO@KYSMARINE.DK

REFSHALEØEN / KBH K

INDENDØRS BÅDPLADSER:

**DU RINGER
... VI SØSÆTTER
DU SEJLER .**

YACHTGARAGE . DK

gode oplevelser starter i havnen